

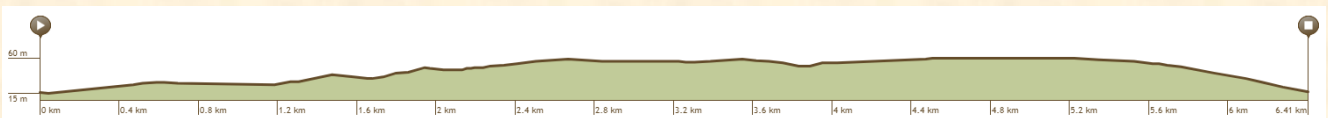
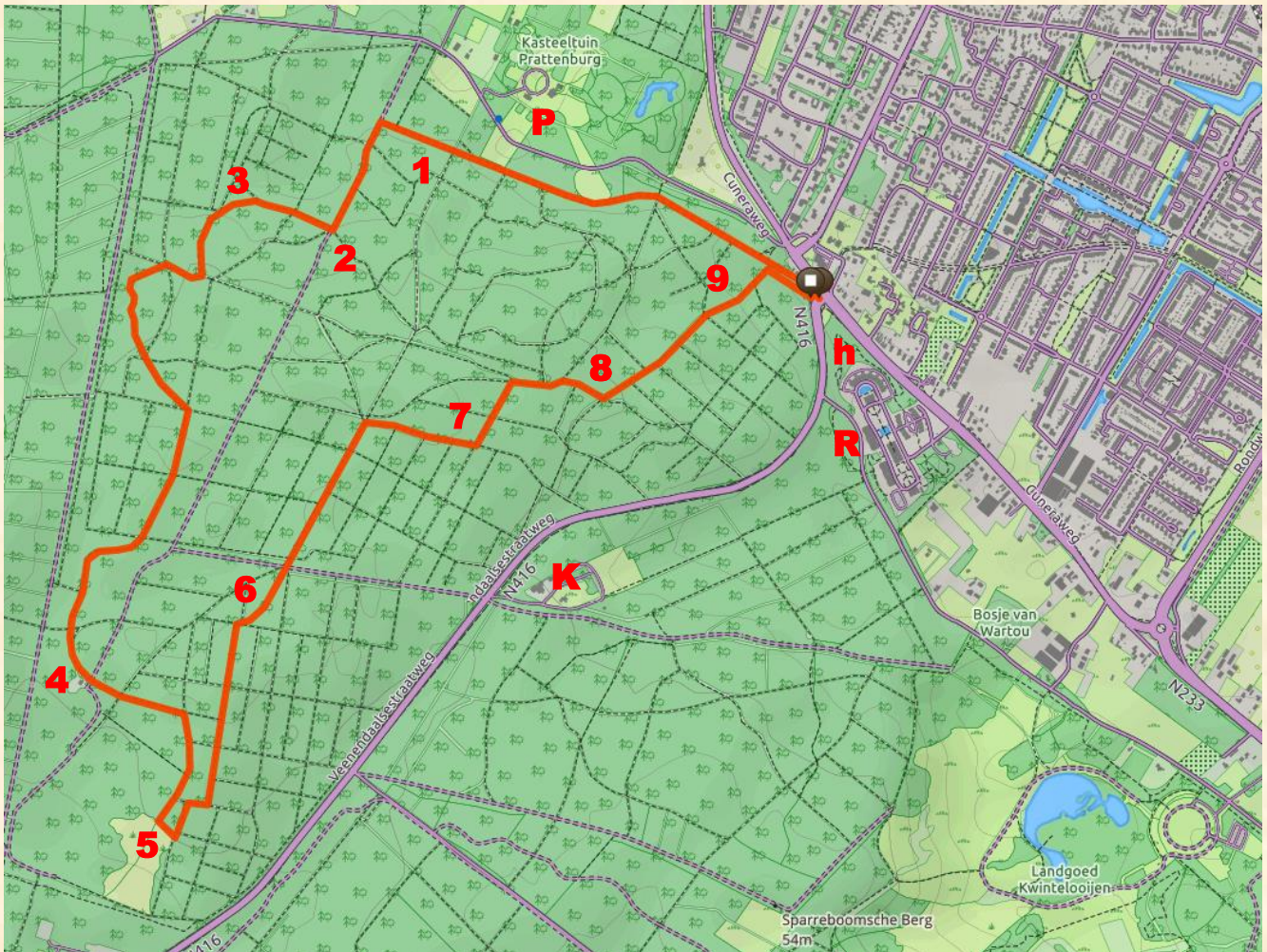
GEOPARK HEUVELRUG

(in ontwikkeling)

Heuvelrug Zuid - Op Geopad 082

29-07-2019

het Prattenburgse Bos tussen Veenendaal en Elst

Route 6,4 km. Voor de GPS RouteYou versie, klik [hier](#).

K- Koetshuis **P**-Huis Prattenburg **R**-Appartementencomplex Rhenendael **h**-bushalte

1. Vanuit het kruispunt bij de bushalte Rhenendael gaat de door het IVN gemarkeerde wandelroute eerst onder langs de noordelijke flank van het grote stuwwalplateau waarop het Prattenburgse Bos is gelegen. Rechts ligt dan op een gegeven moment een strook grasland waarachter het 19de-eeuwse kasteelachtige Huis Prattenburg te zien is.

2. Een paar honderd meter voorbij het als een zichtas fungerende grasland slaan we op een driesprong linksaf om de vrij steile noordelijke plateauflank te beklimmen. Dit doen we op een deels bochtig pad. De hoogte stijgt zuidwaarts van 15 tot 45 meter boven N.A.P. Het pad kruist een van de aarden wallepjes waarmee de oudere bosgedeelten bij hun aanleg werden omgeven. Bovenaan de plateauflank trekt rechts een markant smeltwaterdal de aandacht.

3. Even verderop slaat de gemarkeerde route op een vijfsprong scherp rechtsaf. Dit biedt de mogelijkheid het smeltwaterdal nog eens vanuit een andere gezichtshoek te overzien. Schuin de stuwwalflank afdalend naderen we dan een rechte boslaan, die over grote lengte door een aarden walletje wordt gemarkeerd. De route kruist de laan om het meest westelijke deel van het Prattenburgse Bos te bezoeken. Hier worden bij en in een noordwaarts lopend asymmetrisch dalsysteem enkele wijdbochtige paden gevolgd.

De wandeling kan aan het eind sterk worden bekort door ongeveer 500 meter een rechte bosweg te volgen. Wie dit doet laat het zuidelijk deel van het bos rechts liggen. De punten 4, 5 en 6 van deze routebeschrijving kunnen dan worden overgeslagen.

4. Om ook het zuidelijk deel van het Prattenburgse Bos te leren kennen, slaan we rechtsaf. De route kruist dan een uitloper van het stuwwalplateau die tot meer dan 50 meter boven N.A.P. reikt. Aan de zuidkant van het plateau daalt ze vervolgens af naar een brede vallei, waar een diepe spreng werd gegraven om water van het stuwwalplateau af te tappen en als een soort bergbeek te laten wegstromen. Langs de spreng lopend zien we dat aan het begin ervan een diepe kom werd gegraven. Hierin werd het uit de stuwwal sijpelende water opgevangen.

5. Voorbij de sprengkop passeren we een woning. Even later kruist de route een hoofdontsluiting van het bos. Het bosgedeelte aan de andere kant is nog vrij jong. Bovendien bleef er op de zuidflank van het stuwwalplateau een heideterreintje behouden. Om dit te zien moeten we op de eerstvolgende T-kruising naar rechts. Bij het heidetrelict staat een bankje.

6. Het bankje staat op het zuidelijkste punt van onze wandelroute. We gaan nu naar links voor de terugtocht via het bos. Daar volgen we al snel een noordwaarts lopende rechte bosweg, die over honderden meters lengte een meer dan 50 meter boven N.A.P. gelegen deel van het stuwwalplateau ontsluit. De bosweg maakt deel uit van een fijnmazig rechthoekig netwerk van paden in het zuidoosten van het bos. De weg leidt naar een scheve T-kruising met de hoofdontsluiting, die we kort voor het bezoek aan het heideterreintje overstaken. We kruisen die hoofdweg nu niet maar volgen hem een flink eind rechts. Al spoedig kruisen we dan een west-oost lopende laan. Voorbij de laan loopt de hoofdweg noord-noord-oostwaarts over een vrij breed deel van het grote stuwwalplateau. Evenals elders reikt het plateauoppervlak er hier en daar tot meer dan 50 meter boven N.A.P.

7. Op een van de plekken waar dit het geval is, bereiken we het tracé van de verkorte route door het noordelijk deel van het Prattenburgse Bos. Niet lang daarna adviseert de markering rechtsaf te slaan. Een recht pad leidt dan naar het noordoostelijk deel van het bos. Op de eerste kruising die we bereiken slaat de gemarkeerde route linksaf. Via een bosgedeelte waar loofhout domineert, loopt ze vervolgens naar de omwalling die we elders al enkele malen passeerden.

8. Even voor de omwalling komen we terecht op een erlangs lopend pad. De bedoeling is dat dit pad rechts tot voorbij een scherpe bocht naar links wordt gevolgd en we de wal dan op een T-kruising de rug toekeren door andermaal rechtsaf te slaan. Hierna gaat daalt de wandelroute links de deels vrij steile noordoostelijke flank van het stuwwalplateau af.

9. Het laatste deel van de route leidt langs wat microreliëf naar een scheve T-kruising bij de plek waar de wandeling begon.

Toelichting

Het wandelgebied omvat de hogere delen van het Prattenburgse Bos. De ondergrond bestaat er uit (rivier)afzettingen van het zich steeds verder uitbreidende Scandinavische landijs. Dit gebeurde zo'n 130.000 jaar geleden toen het landijs vanuit de Gelderse Vallei in zuidwestelijke richtingen (op)schoof. Zo ontstonden door dwarslaagten van elkaar gescheiden bundels ribbels, die samen een zogenaamde stuwwal vormden. Deze glaciale rug is verreweg de langste die het landijs op het grondgebied van de provincie Utrecht achterliet.

Toen het landijs de opgestuwde afzettingen ook overdekte werden de gebieden met ribbels geëgaliseerd. Ter plekke van het huidige Prattenburgse Bos ontstond daardoor een vrij groot plateau. De toppen hiervan reiken tot circa 52 meter boven N.A.P.

Het plateau wordt aan beide zijden door een dwarslaagte gescheiden van iets hogere stuwwalgedeelten. Dat zijn gebieden waar het ijs de afzettingen die het wegschoof iets verder verplaatste dan het Prattenburgse Bos.

Smeltwater heeft de dwarslaagten van de stuwwal al spoedig uitgebouwd tot valleien. Bovendien vormde het in die valleien enkele markante dalletjes. Deze kregen echter pas tegen het einde van de laatste ijstijd, ongeveer tienduizend jaar geleden, hun huidige vorm.

Bij de westrand van het Prattenburgse Bos herinneren enkele grafheuvels aan de prehistorische mens. Ze behoren tot een groep, die overigens op het grondgebied van de aangrenzende staatsboswachterij ligt.

Het Prattenburgse Bos is genoemd naar het oude landgoed waar het is gelegen. De hooggelegen gronden van de stuwwal waren er eeuwenlang vrijwel geheel begroeid met heide. Voornamelijk in de 19de eeuw is deze echter vrijwel geheel herbebost. Het huidige landhuis van Prattenburg, onderaan de noordelijke stuwwalflank, dateert van 1887.

In de oudere bosgedeelten wisselen enkele over grote lengte rechte lanen af met bochtige ontsluitingen. Een fijnmazig, rechthoekig ontsluitingspatroon kenmerkt de voornamelijk langs de Veenendaalse Straatweg liggende jongere plantages.

Sommige complexe percelen van het oudere bos worden geheel of gedeeltelijk gemarkeerd door een aarden walletje. Onder in een vallei in het zuidwesten van het bosgebied werd een spreng gegraven, die tegenwoordig droog ligt.

Alle rechten met betrekking tot de tekst en het kaartmateriaal uit deze uitgave berusten bij stichting Telluris. Persoonlijk gebruik van de uitgave is toegestaan maar niet voor zakelijke en commerciële doeleinden tenzij dit schriftelijk met de rechthebbende(n) is overeen gekomen. Voor de foto's is de rechthebbende Stichting Geopark Heuvelrug i.o. of haar rechtsopvolger